

ATRIBUCIONS DELS TITULATS D'ENGINYERIA EN EL PROCÉS D'EDIFICACIÓ

On es regulen les atribucions dels diferents professionals en el procés d'edificació?

A la Llei 38/1999, de 5 de novembre, d'Ordenació de l'Edificació.

<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1999-21567>

Quan es aplicable la Llei d'Ordenació de l'Edificació?

La LOE només és aplicable en els casos en que les actuacions es refereixin a:

- Obres de nova construcció d'important entitat constructiva (No s'aplica a *"construcciones de escasa entidad constructiva y sencillez técnica que no tengan, de forma eventual o permanente, carácter residencial ni público y se desarrollen en una sola planta"*)
- Obres de modificació d'edificacions de tota mena que:
 - Siguin intervenció total
 - Siguin intervenció parcial i variïn de manera essencial la composició general exterior, la volumetria, o el conjunt del sistema estructural
 - Canviïn els usos característics de l'edifici.
- Obres que afectin a edificacions catalogades o amb protecció ambiental o historicoartístic.

En aquest darrer cas, la LOE és aplicable quan:

 - Es tracti d'edificacions catalogades o que disposin d'algun tipus de protecció de caràcter ambiental o historicoartístic, regulada per mitjà d'una norma legal o document urbanístic.
 - I les obres tinguin el caràcter d'intervenció total
 - O tinguin caràcter parcial que afectin els elements o les parts objecte de protecció.

En la resta de casos, les actuacions que es desenvolupin en els edificis no queden sotmeses a la LOE.

Què és variació essencial del conjunt del sistema estructural o la configuració general exterior ?

No existeix jurisprudència uniforme del Tribunal Suprem en relació amb aquest concepte. Es tracta d'un concepte jurídic indeterminat i la jurisprudència dels Tribunals Superiors de Justícia s'ho ha plantejat en cada cas.

En concret, per exemple:

- Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Madrid de 8 de novembre de 2001.- La consolidació d'estructures quan són de gran entitat o envergadura són variació essencial.
- Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Balears, de 9 de març de 2001- El canvi d'unes bigues de fusta per unes altres del mateix material no és variació essencial.
- Sentència del Tribunal Superior de Justícia d'Extremadura de 12 de setembre de 2002.- La modificació en un aparador de la façana no és variació essencial.
- Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Castella i Lleó de 3 de maig de 2002.- La modificació d'una coberta per una altra és variació essencial.
- Sentència del Tribunal Suprem de 18 de desembre de 2000.-La construcció d'un forjat elevat que es recolza en murs de càrrega és variació essencial
- Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Navarra de 4 de maig de 2005 - No implica variació essencial l'obertura d'alguna finestra nova a la façana que no afecti al conjunt del sistema estructural.
- Sentències del Tribunal Superior de Justícia de Madrid, d'1 de juny de 2000 i de 16 de gener de 2003- No es pot considerar variació essencial de la configuració general exterior el cas que en un edifici ja construït es procedeixi a la substitució del tancament provisional del local del baixos per un tancament definitiu, un cop habilitat el local per a la finalitat comercial a què es dedicarà.
- Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (Sala de lo Contencioso-Administrativo, Sección 5ª) de 20 març de 2018 - No és sotmet a la LOE les obres de "manteniment, alicatat de les parets laterals del accés de la escala (no es toquen les parets de la caixa d'escala), retirada de canonades velles del pati i pintat del mateix, substituir la instal·lació elèctrica de llums d'escala, polsadors i caixa de derivació, pintura de baranes, finestres i sostres d'escala".

Dels casos indicats en resulta que cal estar a cada cas però que qualsevol variació parcial i de poca entitat en edificis, encara que siguin dels usos de l'article 2.1.a) de la LOE, no es sotmetrà a la LOE i, per tant, no implicarà exclusivitat dels titulats de l'arquitectura. Però les sentències estableixen de manera expressa i reiterada que s'haurà estar a cada cas en concret per a determinar o no l'aplicació d'aquella Llei.

I en aquests mateixos termes es pronuncia el Tribunal Superior de Justícia de València en la sentència núm. 532/2012, de 26 d'octubre de 2012 que reconeix a un enginyer industrial atribucions professionals per subscriure un projecte de correcció d'anomalies de l'estructura metàl·lica d'un edifici d'apartaments, perquè no implica una intervenció total ni parcial que afecti al conjunt del sistema estructural, en els termes contemplats a l'article 2.2.b) de la LOE.

Quines titulacions estableix la Llei 38/1999 per a les figures de projectistes i directors dels edificis?

La Llei distingeix segons l'ús que tindrà l'edifici.

Ús principal de l'edifici	Projectista	Director d'obra	Director d'execució d'obra
Administratiu Sanitari Religiós Residencial Docent Cultural	Arquitecte/a	Arquitecte/a	Arquitecte/a tècnic/a
Aeronàutic Agropecuari Energia Hidràulica Miner Telecomunicacions Transport (terrestre, marítim, fluvial, aeri) Forestal Industrial Naval Sanejament i higiene Accessori a obres enginyeria	Enginyer/a, Enginyer/a tècnic/a Arquitecte/a segons el que estableixin les disposicions legals vigents, d'acord amb les seves especialitats i competències específiques.	Enginyer/a, Enginyer/a tècnic/a Arquitecte/a segons el que estableixin les disposicions legals vigents, d'acord amb les seves especialitats i competències específiques.	Arquitecte/a tècnic/a si el D. Obra és Arquitecte/a Resta d'obres: Enginyer/a, Enginyer/a tècnic/a Arquitecte/a Arquitecte/a tècnic/a
Resta d'edificis	Arquitecte/a Arquitecte/a tècnic/a Enginyer/a Enginyer/a tècnic/a segons el que estableixin les disposicions legals vigents, d'acord amb les seves especialitats i competències específiques.	Arquitecte/a Arquitecte/a tècnic/a Enginyer/a Enginyer/a tècnic/a segons el que estableixin les disposicions legals vigents, d'acord amb les seves especialitats i competències específiques.	Enginyer/a, Enginyer/a tècnic/a Arquitecte/a Arquitecte/a/a tècnic

Els professionals de l'enginyeria poden desenvolupar actuacions en edificis d'usos administratiu, sanitari, religiós, residencial en totes les seves formes, docent o cultural ?

Sí, però exclusivament en dos casos:

1. Quan es tracti d'actuacions on no sigui aplicable la Llei d'Ordenació de l'Edificació (LOE)
2. Quan s'actuï com a projectista o director parcial de manera coordinada amb el projectista o director principal que necessàriament haurà de ser un/a arquitecte/a.

Què és un projectista o director parcial?

Un/a professional que, de manera coordinada amb el/la projectista principal, desenvolupa alguna actuació de l'edificació susceptible d'individualització, com per exemple el/la projectista o el/la director/a de les diferents instal·lacions de l'edifici.

Els professionals de l'enginyeria poden actuar com a projectistes i/o directors d'aquestes actuacions parcials en edificis de tot tipus.

L'enginyer/a pot ser coordinador/a de seguretat i salut dels edificis amb usos administratiu, sanitari, religiós, residencial en totes les seves formes, docent o cultural?

Sí.

El monopoli establert per a la projecció i direcció dels edificis amb aquestes tipologies no s'estableix per a la coordinació de seguretat i salut.

És aplicable la LOE a la demolició d'edificis?

No. La LOE es refereix al procés de construcció, no de desconstrucció.

Per tant, no són aplicables els monopolis competencials establerts per a la projecció i direcció d'edificis d'usos administratiu, sanitari, religiós, residencial en totes les seves formes, docent o cultural.

Així ho estableixen diverses resolucions de la Comisión Nacional de Mercados y de la Competencia com la de 22 de novembre de 2017 que ho consideren un acte contrari a la lliure competència: "...la exigencia de la titulación arquitecto o arquitecto técnico por parte del Ayuntamiento ... para la redacción de proyectos de demolición de edificios constituye una restricción de acceso a la actividad económica en el sentido del artículo 5 de la Ley 20/2013, de 9 de diciembre, de Garantía de la Unidad de Mercado (LGUM) y del artículo 4 de la Ley 40/2015, de 1 de octubre, de Régimen Jurídico del Sector Público (LRJSP)".

Però dit això, no es pot negar l'existència de sentències de Tribunals Superiors de Justícia, no del Tribunal Suprem, que apliquen els mateixos monopolis competencials.

Per exemple una sentència del Tribunal Superior de Justícia de Múrcia (Sala de lo Contencioso-Administrativo, Sección 2ª) Sentència núm. 1107/2011, de 31 d'octubre, que va negar la competència d'un professional de l'enginyeria tècnica d'obres públiques per a la demolició de l'habitatge, al·legant que la demolició requeria els mateixos coneixements que per a la construcció i, per tant, calia un professional de l'arquitectura o arquitectura tècnica; o la del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (Sala de lo Contencioso-administrativo, Sección 5ª) Sentència 223/2016 de 8 d'abril de 2016, que també va negar la competència d'un professional de l'enginyeria tècnica d'obres públiques, especialitat hidrologia, per a la demolició d'una nau industrial perquè excedia les competències d'aquesta titulació; o la del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana, (Sala de lo Contencioso-administrativo, Sección 1ª, Sentencia 580/2017) de 30 juny de 2017, que negava a titulats d'enginyeria de camins, canals i ports atribucions per a la demolició d'un habitatge entre mitgeres perquè "se trata de realizar una demolición entre medianeras, que ha de afectar a la seguridad de las edificaciones colindantes, siendo preciso conocimientos propios de las técnicas constructivas, existiendo estructuras compartidas que dan lugar a problemas, patologías y colapsos estructurales que exceden del mero conocimiento de los materiales a que se refiere la Corporación recurrente en sus alegaciones en la instancia y en la apelación".

Insistim, però, que no hi ha jurisprudència del Tribunal Suprem en aquest sentit.

Quin és el termini de responsabilitat dels professionals que intervenen en el procés d'edificació?

Els agents que intervenen en el procés d'edificació (promotor/a, constructor/a, projectista, director/a d'obra, director/a d'execució) tenen responsabilitat:

- Durant 10 anys, en relació amb danys materials causats en l'edifici per vicis o defectes que afectin la cimentació, els suports, les bigues, els forjats, els murs de càrrega o altres elements estructurals i que comprometin directament la resistència mecànica i l'estabilitat de l'edifici.
- Durant 3 anys, en relació amb danys materials causats en l'edifici per vicis o defectes dels elements constructius o de les instal·lacions que ocasionin l'incompliment dels requisits d'habitabilitat.
- Durant 1 any (només el constructor), en relació amb danys materials per vicis o defectes d'execució que afectin a elements de terminació de les obres

Aquests terminis de 10, 3 i 1 anys comencen a comptar des de la recepció de l'obra sense deficiències o des que s'esmen les deficiències detectades.

Si els defectes apareixen dins els terminis indicats, la persona perjudicada podria interposar la demanda en el termini de 2 anys a comptar des que es produeixin aquests danys.

Per tant, els terminis màxims (per preveure que els danys es produeixen el darrer dia del termini i s'interposa la demanda el darrer dia del termini) són : 10+2; 3+2 i 1+2

Què és el llibre d'ordres?

És un llibre on el director/a d'obra i el director/a d'execució de l'obra han de ressenyar les incidències, ordres i assistències que es produeixen en el desenvolupament de l'obra, segons l'article 4 del Decret 462/1971, de 11 de març (art. 4):

"En tota obra d'edificació, serà obligatori el Llibre d'Ordres i Assistències, en el qual els Tècnics Superior i Mig hauran de ressenyar les incidències, ordres i assistències que es produeixen en el desenvolupament de l'obra".

D'acord amb la Ley 38/1999, de 5 de noviembre, de Ordenación de la Edificación, és funció del director/a de l'obra "consignar en el Libro de Órdenes y Asistencias las instrucciones precisas para la correcta interpretación del proyecto" i és funció del director/a d'execució de l'obra "Consignar en el Libro de Órdenes y Asistencias las instrucciones precisas"

Per tant, és un llibre on els directors fan constar l'evolució de la construcció.

A l'actualitat existeixen llibres d'ordres i assistències en format paper i en format digital.

<https://www.eic.cat/noticies/els-llibres-dordres-i-dincidencies-ara-tambe-en-digital>

Octubre 2025